

DEKADA ROMA – JEDNAKE MOGUĆNOSTI ZA ROME I ROMKINJE

Radni sastanci

Nakon iniciranja sistemskih rešenja za probleme sa kojima se suočavaju Romkinje u Srbiji kroz izradu i usvajanje lokalnih akcionih planova u 15 gradova i opština u Srbiji, tokom 2010. godine, 2011. održano je 7 radnih sastanaka (sa predstavnicima 10 gradova/opština) koji su imali za cilj upoznavanje predstavnika lokalne samouprave sa ovim projektom. Radni sastanci održani su u sledećim gradovima/opštinama: Pirot (prisutni i predstavnici opština Dimitrovgrad, Babušnica i Bela Palanka), Kruševac, Žitište, Kragujevac, Pančevo, Lazarevac i Leskovac.

Trening „Od inicijative do implementacije“- Lokalna rešenja za unapređenje položaja Romkinja, aktivno planiranje i monitoring lokalnih politika

Sastanak predstavnika/ca gradova i opština, mehanizama za rodnu ravnopravnost i mehanizama za unapređenje položaja Roma (romski koordinatori), nevladinih organizacija i ekspertkinja za kreiranje javnih politika i rodno budžetiranje, uključenih u proces *kreiranja Lokalnih akcionih planova za unapređenje položaja Romkinja*, održan je u Nišu, 17. i 18. septembra 2011. godine u prostorijama Regionalnog centra za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju.

Sastanak su organizovale organizacije Ženski prostor iz Niša i Romsko-ženski centar Bibija iz Beograda, a facilitirale su ekspertkinje za pitanje javnih politika i rodnog budžetiranja, Sanja Nikolin i Aleksandra Vladislavljević.

Lokalni akcioni planovi, koji su projektom koji sprovodi Ženski prostor i Romski ženski centar Bibija, inicirani su u 15 gradova i opština, tokom 2010. i 2011. godine i to u: Vranju, Leskovcu, Pirotu, Kruševcu, Beloj Palanci, Babušnici, Dimitrovgradu, Lazarevcu, Zvezdari, Kragujevcu, Šapcu, Žitištu, Novom Bečeju, Pančevu i Novom Sadu.

Planovi će se izraditi u kao samostalni planovi i u okviru većih planova koji se odnose na Rome (Lazarevac-LAP za unapređenje položaja Roma) i žene (Pirot- Strategija za unapređenje položaja žena), ili integrisane u neke druge, već postojeće dokumente.

Na sastanku je pokrenuto pitanje stalnog stalne izrade strateških dokumenata, koji svoje osnove nemaju u lokalnim budžetima. Zato je važno da se proces iniciranja LAP-ova za unapređenje položaja Romkinja prati od početka do kraja, i da se ima za cilj stvarno sprovođenje mera utvrđenih LAP-ovima. Takođe, utvrđeni su dalji koraci u usvajanju i implementiranju lokalnih akcionih planova za unapređenje položaja Romkinja tačnije planiranje aktivnosti, definisanje roka, zaduženja i mapiranje saradnika u sledećim gradovima i opštinama: Žitište, Novi Sad, Lazarevac, Vranje, Dimitrovgrad, Pirot, Kragujevac i Novi Bečej.

Fokus grupe

Fokus grupe organizovane u novembru 2011. predstavljaju nastavak u procesu aktivnog planiranja i monitoringa lokalnih politika. U 15 opština i gradova, održano je ukupno 27 fokus grupa, sa ukupno 275 učesnika-ca. Fokus grupe sa korisnicama su vodili romski koordinatori/ke, kako bi se ispitale potrebe Romkinja iz svakog od gradova/opština

zasebno i na taj način u toj sredini skrojio LAP po njihovoj meri. Fokus grupu sa donosiocima odluka iz lokalne samouprave i institucija, vodili su saradnici/ce iz lokalne samouprave, sa ciljem da se izaberu budući članovi/ce radnih grupa za kreiranje LAP-ova kao i da se obezbedi njihovo budžetiranje, usvajanje, implementacija i monitoring.

Rezultati koji su postignuti u 2011. godini u okviru projekta Dekada Roma – Jednake mogućnosti za Rome i Romkinje:

- U Lazarevcu je usvojen Lokalni akcioni plan za Rome sa posebnim delom koji se bavi

položajem Romkinja.

- U Leskovcu je usvojen Lokalni akcioni plan za Rome sa posebnim delom koji se bavi položajem Romkinja.
- U Pirotu je usvojena Strategija za unapređenje položaja žena, potpisan Memorandum o saradnji između udruženja građana Ternipe i Komisije za rodnu ravnopravnost na kreiranje Lokalnog akcionog plana za unapređenje položaja Romkinja i formirane su radne grupe za kreiranje LAP-a za ekonomsko osnaživanje Romkinja.
- U Pančevu i Novom Sadu formirane su radne grupe za kreiranje LAP-a za unapređenje položaja Romkinja
- U Žitištu potpisan Memorandum o saradnji između udruženja Roma Žitište i predsednika opštine Žitište na kreiranje Lokalnog akcionog plana za unapređenje položaja Romkinja.

KAMPANJA ROMSKO-ŽENSKOG AKTIVIZMA

Druga po redu kampanja “Mesec romsko-ženskog aktivizma” koju sprovode organizacije i inicijative Romsko-ženske mreže, u koordinaciji Ženskog prostora, u periodu od 8. marta do 8. aprila 2011. potvrđena je pozitivnim zaključcima nezavisne evaluacije kampanje koju je svela aktivistkinja Peščanik-a iz Kruševca - Snežana Jakovljević, kao i evaluacijom PR aktivnosti novinarkinje PR konsultantkinje Nataše Ristić.

Iz procesa aktivnosti u ovoj kampanji nastala su sledeća dokumenta i materijali:

- Zaključci sa predstavljanja Romsko-ženske mreže na otvorenoj sednici Uprave za rodnu ravnopravnost Skupštine Republike Srbije, održanoj 7. aprila u Beogradu.
- “Drugačije” – dokumentarni film o uspešnim Romkinjama u produkciji Ženskog prostora u saradnji sa Centrom za nove komunikacije Dokukino iz Beograda.
- “Sve ono što sam ja” predstava Dah Teatra u izvedbi romske amatersko-glumačke trupe, a u produkciji Ženskog prostora.

Planom kampanje, okvirno sačinjenom na pripremnom sastanku Romske ženske mreže, u Nišu 29. i 30. januara, i konkretizovanom prilikom narednih kontakata predstavnica projektnog tima i organizacija u okviru Mreže, predviđeno je više od 40 aktivnosti, računajući učešće u uličnom maršu u Beogradu, koji ženske grupe i aktivistkinje u Srbiji tradicionalno organizuju povodom 8 marta, zdravstvene preglede za Romkinje u pojedinim gradovima, ulične akcije obeležavanja 21. marta, Međunarodnog dana borbe protiv rasizma u gradovima u kojima se realizuje kampanja i 07. aprila, Svetskog dana zdravlja, u jednom od gradova. Broj gradova / naselja u kojima je planirano organizovanje određenih aktivnosti tokom kampanje bio je 35.

Ostvarenost u odnosu na plan bila je 100%, kao i tokom prethodne kampanje u 2010. Broj realizovanih aktivnosti u odnosu na predhodnu godinu bio je veći za 4 aktivnosti (ukupno 37 u 2010. a 41 u 2011. godini). Beležimo 12 vrsta različitih aktivnosti: izložbe, performansi, tribine, pres konferencije, pesničko veče, ulične akcije, itd. Kada je reč o uličnim akcijama, dogovor u Mreži bio je da se one ne tretiraju kao posebna, odnosno aktivnost po gradu / organizaciji nego kao samostalna volonterska ili akcija koja prati neku drugu aktivnost.

U periodu od 7. marta, kada je kampanja zvanično počela, do 12. aprila, nekoliko dana posle zvaničnog završetka, objavljeno je 45 različitih informacija u štampanim i elektronskim medijima, uključujući i internet portale.

FEMINISTIČKE STUDIJE

U saradnji sa Centrom za ženske studije iz Beograda 2011. godine održan je prvi kurs Alternativnih feminističkih studija u južnoj Srbiji. Kurs je bio namenjen studentkinjama, stručnjakinjama i aktivistkinjama ženskih, omladinskih i grupa koje se bave promocijom alternativne kulture, da prošire svoja teorijska znanja iz oblasti feminizma i studija roda, kao i da učestvuju u teorijskim raspravama o feminizmu.

Kurs se sastojao iz dva semestra, prolećnog i jesenjeg, oba u trajanju po dva meseca. Kurs se održavao u prostorijama Ženskog prostora u Nišu. Pohađanje kursa je bilo u potpunosti besplatno, a Ženski prostor je polaznicama/cima koje/ji dolaze iz mesta van Niša pokrивao putne troškove. Nakon završenih studija i predaje završnih radova polaznice/i dobijaju sertifikat od strane Ženskog prostora i Alternativnog programa Centra za ženske studije.

Teme koje su pokrivene u prvom semestru studija (ukupno 32 sata predavanja) sa 25 studenata/kinja po predavanju.

- Najkraća istorija feminizma: čime se bavimo na ovom kursu?/ Adriana Zaharijević, Katarina Lončarević
- Jednakost, vrlina i obrazovanje: XVIII vek/ Katarina Lončarević
- Amerikanke prvog talasa: pravo roba/pravo žena/ Adriana Zaharijević
- Engleska XIX veka: preduslovi za nastanak sifražetskog pokreta/ Adriana Zaharijević
- Politička prava za žene: istorija britanskog sifražetskog pokreta/ Ivana Pantelić
- Virdžinija Vulf / Slavica Stojanović
- Simon de Bovoar/ Daša Duhaček
- Rađanje drugog talasa i politika identiteta/ Adriana Zaharijević
- Radikalni feminizam / Adriana Zaharijević
- Liberalni feminizam/ Katarina Lončarević
- Opasne žudnje, lezbejski feminizam/ Biljana Stanković-Lori
- Crnački feminizam/ Katarina Lončarević
- Postkolonijalni feminizam/ Adriana Zaharijević
- Politike razlike i backlash osamdesetih/ Adriana Zaharijević, Katarina Lončarević
- Borba za prava žena u Srbiji u XIX i XX veku/ Ivana Pantelić
- Poslednjih trideset godina feminizma u Srbiji / Marijana Stojčić

Teme koje su pokrivene u drugom semestru studija od 8. novembra do 27. decembra (ukupno 26 sati predavanja) sa oko 15 studenata/kinja po predavanju.

- Rodno osetljiv jezik/ Svenka Savić
- Rod i mediji/ Jelena Višnjić, Mirjana Mirosavljević
- Žensko pismo vs. ženska književnost/ Biljana Dojčinović
- Anarhizam i feminizam/ Vanda Perović
- Ruski feminizam / Vanda Perović
- Feminizam i ekonomija/ Milica Gudović
- Feminizam i globalizacija/ Sonja Prodanović
- Feminizam i ekologija/ Sonja Prodanović
- Telo i disciplina/ Katarina Lončarević
- Telo i seksualnost/ Katarina Lončarević
- Džudit Batler- Kako misliti feminističku teoriju?/ Adriana Zaharijević

Od ukupno 42 studenata/kinja 50% su aktivistkinje organizacija civilnog društva iz južne Srbije (Žene za mir - Leskovac, Žene juga - Pirot, SOS - Vlasotince, Nezavisni ženski centar - Dimitrovgrad, Centar za devojke - Niš, Ženski prostor - Niš) ostalo su studenti niškog univerziteta tačnije Pravnog fakulteta, Fakulteta novinarstva, Filozofskog fakulteta, Naučno-matematičkog fakulteta i sl. Šest završnih radova studenata je izabrano za publikaciju Ženskog prostora u vidu brošure alternativnih feminističkih studija.

FEMINISTIČKA LETNJA ŠKOLA 2011.

Feministička letnja škola, treća po redu, u organizaciji Ženskog prostora, održana je od 13. do 17. jula 2011. na Kopaoniku. Cilj letnje škole bio je razvijanje feminističke svesti i kritičkog mišljenja kod mladih žena i studentkinja kroz analizu i sagledavanje aktuelnih društvenih i političkih problema iz drugačijih uglova. Poseban osvrt i ove godine smo imale na položaj žena iz marginalizovanih društvenih grupa.

Ukupno je bilo 43 učesnica, facilitatorki i organizatorki. Paneli i radionice bili su na teme koje su obrađivale društvenu konstrukciju roda, patrijarhat kao društveni sistem, uticaj globalizacije i neoliberalnog kapitalizma na žene, feminističku perspektivu zaštite ženske bezbednosti i zdravlja, osnaživanje i povezivanje mladih žena i žensko samoorganizovanje, promociju antifašističkih vrednosti i ljudskih sloboda. Facilitatorke radionica i predavačice su bile aktivistkinje ženskog pokreta u Srbiji, sa velikim iskustvom u

prenosu znanja i radu sa ženama: Sunčica Vučaj, Tanja Nikolić, Vera Kurtić, Milica Gudović, Jelena Veljić, Zoe Gudović, Biljana Stanković Lori i Jelena Savić. Takođe, imale smo prilike da sa ženama Udruge Domine iz Splita razgovaramo o nedavnom održanoj Paradi ponosa u Splitu i čujemo njihovo iskustvo.

FEMINIŠ

Drugi po redu Festival ženskog aktivizma i umetnosti – FemiNiš realizovan je u Nišu od 21. do 25. septembra 2011. godine. U organizaciji FemiNiša su učestvovalе aktivistkinje niških nevladinih organizacija koje se bave podrškom žena i alternativnom kulturom: Ženski prostor, Centar za devojke i Alternativni kulturni centar.

Festival je projekat koji je imao tri cilja:

1. Decentralizacija i promocija ženskog aktivizma i umetnosti (u južnoj Srbiji – Nišu);
2. Skretanje pažnje gradjana i gradjanki na položaj žena u društvu i
3. Uključivanje novih žena u aktivizam

Festival FemiNiš je ove godine ukupno trajao pet dana. Program Festivala je bio organizovan na više lokacija u gradu i uključivao je 6 osnovnih aktivnosti – dvadesetak različitih događaja: promocije knjiga, projekcije filmova, performans, izložbe savremenih autorki, kao i program tribina i radionica.

Projektnom dokumentacijom je evidentirano oko 150 posetiljelki i posetitelja tokom trajanja Festivala, uglavnom iz Niša, ali i Novog Sada, Kruševca, Trstenika, Kragujevca, Leskovca, Beograda, Prokuplja, Bora, Pirota, kao i Bratunca, Sarajeva, Zenice, i dve posetiteljke iz Danske.

Festival je realizovan uz solidarnu podršku Rekonstrukcija Ženskog fonda (Srbija), švedske Fondacije za promociju mira i rodne ravnopravnosti Kvinna till Kvinna (Švedska) i Fondacije Roza Luksemburg (Nemačka) kancelarija za jugoistočnu Evropu. Realizaciju festivala prijateljski su pomogle i lokalne institucije, kao što su: Niški kulturni centar, Studentski kulturni centar, Media Centar Niš, Narodna biblioteka Stevan Sremac i Društvo za razvoj dece i mladih – Otvoreni klub.

ANTIFA KOLEKTIV

Obeležavanje 21.marta - Međunarodnog dana za eliminaciju rasne diskriminacije

Povodom Međunarodnog dana borbe protiv rasne diskriminacije, predstavnici/ce Antifašističkog kolektiva (Odbora za ljudska prava, Centra za ljudska prava, Centra lokalne demokratije, YUROM centra, Centra za razvoj civilnih resursa, Centra za devojke i Ženskog prostora) održali su u Medija centru konferenciju za štampu. Nakon konferencije aktivisti i aktivistkinje Antifašističkog kolektiva su na nišavskom keju pored spomenika Šabanu Bajramoviću, a u okviru akcije, realizovali i performans pod nazivom "EHO" i podelili štampani materijal građanima i građankama Niša. Ova akcija je bila medijski praćena na lokalnom i državnom nivou.

Obeležavanje 9.maja - Međunarodnog dana pobeđe nad fašizmom

Antifašistički kolektiv iz Niša i ove godine obeležio je Međunarodni dan pobeđe nad fašizmom. Tim povodom predstavnici/ce Antifašističkog kolektiva održali/le su u Medija centru konferenciju štampu. Uvodnu reč u ime YuRom centra dao je Osman Balić koji je ukazao na to da naša zemlja mora da bude ponosna na svoju ulogu u borbi protiv fašizma u prošlosti, ali da su ideje mržnje i diskriminacije prisutne i danas.

Obeležavanje 9.novembra - Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma

Pored konferencije za štampu u Medija centru i ulične akcije deljenja propagandnog materijala sa antifašističkim porukama, organizovana je i zajednička akcija Antifašističkog kolektiva i Gradske opštine Palilula - uklanjanja grafita fašističkog sadržaja sa spomenika Tri pesnice na Bubnju. Uz prisustvo medija i uz podršku građana/ki, predstavnika udruženja građana/ki i predstavnika/ca lokalne samouprave ovom spomeniku žrtvama fašizma vraćen je prvobitan izgled, kakav doliči ovom značajnom istorijskom spomeniku.

JAČANJE KAPACITETA ROMSKO-ŽENSKOG AKTIVIZMA U BORBI PROTIV VIŠESTRUKÉ DISKRIMINACIJE ROMKINJA

Fokus grupa Romsko-ženske mreže

U Nišu 18.maja 2011. godine okupile su se predstavnice organizacija članica Romsko-ženske mreže HUR, Istraživači Romi, Bibija, Osvit i Ženski prostor u cilju postizanja dogovora o daljem radu i razvoju Mreže.

Interni sastanak Romsko-ženske mreže

U Beogradu 7. jula 2011. godine okupile su se predstavnice 15 organizacija članica Romsko-ženske mreže Srbije oko projekta mapiranja kapaciteta romsko-ženskih organizacija članica Romsko-ženske mreže Srbije, koji ima za cilj da se

njihovi kapaciteti poput ljudskih resursa, opreme, saradnje sa donatorima i ostalim zainteresovanim stranama uvećaju kako bi nastavile da štite i promovišu ljudska prava Romkinja.

Seminar Romsko-ženske mreže

Projekat pripreme, implementacije i evaluacije treninga je izveden u periodu od 17. novembra do 31. decembra 2011. godine, sa ciljem unapređivanja kapaciteta romsko ženskog aktivizma u Srbiji, a direktno je usmeren na aktivistkinje i organizacije članice Romsko-ženske mreže Srbije, kao i Romkinje studentkinje pravnih i društvenih nauka. Ova ciljna grupa predstavlja potencijalnu snagu za popunjavanje kapaciteta Mreže i čime se otvara i mogućnost ozbiljnijeg zagovaranja za ostvarivanje ljudskih prava Romkinja.

Na samom treningu u Beogradu, održanom od 8. do 11. Decembra, pored trenerice Biljane Maletin Uljarevic i Tatjane Perić, prisustvovala je i Zorana Antonijević, savetnica za pitanje rodne ravnopravnosti u misiji OEBS-a. Rad Povereništva za ravnopravnost predstavila je Kosana Beker pomoćnica poverenice za zaštitu ravnopravnosti i rukovoditeljka Sektora za postupanje po pritužbama.

Na kraju treninga, učesnice su dobile sertifikate o uspešnom učešću na seminaru.

ANALIZA IMPLEMENTACIJA MERA ZA UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ROMKINJA PREDVIĐENIH PROJEKTIMA MINISTRSTVA ZDRAVLJA SRBIJE

Projekat ima za cilj da učini vidljivijim aktivnosti iz projekata odobrenih i finansiranih od Ministarstva zdravlja u okviru Dekade Roma, a koje su usmerene na kvalitativno i kvantitativno poboljšanje zdravstvenog položaja Roma i Romkinja, posebno one koje su namenjene Romkinjama. Prikupljanje podataka o realizaciji aktivnosti iz odobrenih projekata u periodu 2006-2010 i njihova analiza biće osnova za određene preporuke koje će se uputiti, prvenstveno Ministarstvu zdravlja, ali i organizacijama civilnog društva koje su radile kao partneri na ovim projektima. Ove preporuke imaće za cilj poboljšanje efikasnosti mera usmerenih na poboljšanje zdravstvene zaštite Romkinja i na njihovu dugoročnu primenu.

Istraživanjem je obuhvaćeno široko područje u kojem je angažovano pet istraživačica koje su sprovele istraživanje na teritoriji gradova i opština Vojvodine (Zrenjanin, Kikinda i Žitište), Beograda i okoline (Lazarevac, Mladenovac i beogradske opštine Zemun, Savski venac, Zvezdara), centralne i zapadne Srbije (Kragujevac, Jagodina, Smederevska Palanka, Velika Plana), centralne i istočne Srbije (Kruševac, Trstenik, Vrnjačka Banja, Niš, Doljevac) i južne Srbije (Vranje, Surdulica). Cilj je bio da se sakupe podaci iz što više opština i gradova koje su bile obuhvaćene projektima Ministarstva zdravlja. Svaka od pet istraživačica radila je četiri fokus grupe, dve sa korisnicama i dve sa partnerskim NVO (ukupno 200 učesnica-ka). Da bi podaci bili što potpuniji, istraživanjem su predviđeni i objavljeni intervjui sa doktorkama i medicinskim sestrama u zdravstvenim ustanovama koje su bile nosioci projekata.

PROGRAM ŽENSKOG PROSTORA SU U 2011. SOLIDARNO PODRŽALI:

Kvinna till Kvinna

UN Women - Fund for Gender Equality

Rosa Luxemburg Stiftung

Open Society Institute

Rekonstrukcija ženski fond

Misija OEBS u Srbiji

Institute for Sustainable Communities/US AID